SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1881

av Magnus Johansson m.fl. (S)

Starkare ställning för kollektivavtalen vid offentlig upphandling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU-rätten utvecklas så att krav på kollektivavtal kan ställas i offentlig upphandling och att sociala villkor beaktas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur kontrollen av kollektivavtal och arbetsrättsliga villkor kan stärkas genom hela entreprenörskedjan vid offentligt finansierade byggprojekt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Offentliga upphandlingar ska inte bidra till social dumping eller att finansiera arbetslivskriminalitet. När skattemedel används för att köpa varor och tjänster måste det säkerställas att arbetstagarna har schyssta löner och arbetsvillkor.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på kollektivavtal som reglerar löner och anställningsvillkor. Trots detta används inte möjligheterna att ställa arbetsrättsliga krav vid offentlig upphandling i tillräcklig utsträckning.

Riksrevisionens granskning Arbetsrättsliga villkor i offentlig upphandling (RiR 2025:21) visar på omfattande brister. Endast en tredjedel av de granskade statliga upphandlingarna i riskbranscher innehöll arbetsrättsliga villkor. Granskningen visar

också att myndigheterna sällan genomför tillräckliga kontroller av att villkoren faktiskt följs.

Det innebär en risk att offentliga medel går till företag som konkurrerar genom låga löner och bristande arbetsvillkor. Samtidigt missgynnas seriösa företag som följer kollektivavtal och tar ansvar för sina anställda.

Problemen är särskilt allvarliga inom bygg- och anläggningsbranschen, där långa kedjor av underentreprenörer kan försvåra kontrollen av arbetsvillkoren.

Det räcker inte att lagstiftningen ger möjlighet att ställa krav. Kraven måste också användas och följas upp.

Regeringen bör därför verka för att EU-rätten utvecklas så att krav på kollektivavtal kan ställas i offentlig upphandling och att sociala villkor beaktas. Upphandlande myndigheter måste också ges bättre förutsättningar och ett tydligare ansvar för att kontrollera att villkoren efterlevs genom hela entreprenörskedjan.

Skattemedel ska användas för att skapa samhällsnytta, inte för att konkurrera ut företag som erbjuder schyssta arbetsvillkor.

Magnus Johansson (S)

Leif Nysmed (S) *Peter Söderström (S)*